

Hanke SM003:00/2023, asianumero VN/1113/2023

Turvapaikanhakijoiden tuki ry:n lausunto sisäministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi rajavartiolain muuttamiseksi.

Sisäministeriölle

Turvapaikanhakijoiden tuki ry kiittää annetusta mahdollisuudesta lausua lakiesityksestä ja nostaa esille seuraavia asioita:

Hallituksen rajavartiolaista antaman esityksen tarkoituksena on mahdollistaa teknologian hyödyntäminen rajaturvallisuuden ylläpitämisessä teknisen rajavalvonnan käyttöaluetta laajentamalla sekä sovellettavia teknologioita monipuolistamalla. Näemme lakiesityksen tavoitteet sinänsä hyvinä – rajaturvallisuuden takaaminen muuttuvissa kansainvälisissä olosuhteissa on tärkeää ja asianmukaisen teknologian hyödyntäminen rajahallinnossa on sekä kestävä kehityksen mukainen että taloudellisesti kannattava ratkaisu.

Haluamme kuitenkin kiinnittää huomiota lakiesityksen vaikutusten arviointiin. Ihmisoikeusvaikutusten osalta esityksessä on mainittu lähinnä metsästäjät ja kalastajat. On kuitenkin selvää, että tehostunut valvonta vaikuttaisi myös esimerkiksi rajaa mahdollisesti lähestyviin turvapaikanhakijoihin. Onkin huolehdittava siitä, ettei lisääntynyt valvonta vaikuta heidän tosiasiallisiin mahdollisuuksiinsa hakea turvapaikkaa.

Esityksessä ehdotetaan Rajavartiolaitokselle lisätoimivaltuuksia, jotka ovat merkityksellisiä perustuslaissa mainittujen yhdenvertaisuuden, liikkumisvapauden, yksityiselämän suojan sekä oikeusturvan kannalta. Näitä seikkoja on osin käsitelty esityksessä puutteellisesti. Miten taataan esimerkiksi raja-alueella toimivien henkilöiden luottamuksellisen viestin suoja, kun viestien tunnistetietoja kerätään ja säilytetään ja mahdollisesti esityksen mukaan luovutetaan tai käytetään esimerkiksi kehittämis- ja kouluttamistyössä? Kyse on metsästäjien ja kalastajien lisäksi myös laajemmista ryhmistä, mahdollisesti myös kansainvälistä suojelua hakevista. Myöskään heidän osaltaan yksityisyyden suojaa, tietosuojaa tai tietojen rekisteröintiä, säilyttämistä ja luovuttamista koskevia oikeuksia ei voi loukata. Koska ehdotuksessa viitataan myös henkilötietojen käsittelyyn, sillä voi olla merkitystä oikeusturvan toteutumisen kannalta. Onko tätä arvioitu kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden osalta?

Koska kyseessä ei ole väliaikainen tai määräaikainen lainsäädäntö, olisi tärkeää toteuttaa tarkasti myös kansainvälinen vertailu. Millaisia valvontaan liittyviä teknologioita ja keinoja muut Euroopan Unionin jäsenmaat hyödyntävät ja millä tavoin näiden vaikutuksia on lainsäädännössä arvioitu?

Turvapaikanhakijoiden tuki ry toivoo, että perus- ihmisoikeusvaikutuksia, oikeusturvavaikutuksia ja tietosuojaa ja yksityisyyttä koskevia vaikutuksia arvioitaessa huomioitaisiin myös kansainvälistä suojelua hakevat. Rajavalvonnan teknologisesta kehittämisestä tai sen lisäämisestä ei saa olla seurauksia, jotka vaikeuttavat kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin nojaavaa oikeutta hakea turvapaikkaa tai muuta oikeusturvaa.

Kunnioitavasti,

Meri Korniloff
Toiminnanjohtaja

Sanna Valtonen
Puheenjohtaja

Veera Kaleva
Asiantuntija

Turvapaikanhakijoiden tuki ry
Y-tunnus:
Rahakamarinportti 3 A
00240 Helsinki

